

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj

Številka: 060-10-18/2018/5
Ljubljana, 26. 10. 2018

Predlog

Z A P I S N I K

17. seje Komisije Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, ki je bila v ponedeljek, 22. oktobra 2018, v sobi 212/II, v prostorih parlamenta Republike Slovenije, Ljubljana.

Seja se je začela ob 14. uri in zaključila ob 15.50 uri.

Prisotni:

- predsednik: Dušan Strnad
- podpredsednik: Samer Khalil
- člani: Dejan Crnek, Franc Golob, Janoš Kern, Oskar Komac, Bojan Kontič, Milan Ozimič, Bojan Režun, Branko Šumenjak, Matjaž Švagan, Davorin Terčon, mag. Igor Velov, Bogomir Vnučec
- Tomaž Horvat (na podlagi 24. člena Poslovnika Državnega sveta je nadomeščal Borisa Popoviča).

Opravičeni:

- Franci Rokavec, Cvetko Zupančič.

Ostali prisotni:

- Jure Leben, minister za okolje in prostor
- mag. Tanja Bolte, Lucija Šenkinc, Tanja Poličnik, Ministrstvo za okolje in prostor
- Leo Kremžar, Skupnost občin Slovenije
- Janko Kramžar, GIZ- SLOCERO
- Sebastijan Zupanc, GZS-Zbornica komunalnega gospodarstva
- Dragica Hržica, glavna inšpektorica za okolje in prostor
- Andrej Uršič, Nacionalni inštitut za javno zdravje

Potrjen d n e v n i r e d:

1. Problematika na področju prevzemanja komunalne odpadne embalaže in odpadnih nagrobnih sveč

2. Potrditev zapisnika 15. seje komisije

3. Razno

Komisija je bila sklepčna in je potrdila dnevni red (10 ZA, 0 PROTI).

Ad 1)

Komisija se je seznanila s problematiko na področju prevzemanja odpadne embalaže in odpadnih nagrobnih sveč ter sprejela naslednje

s k l e p e:

1. Komisije podpira predlog interventnih ukrepov Ministrstva za okolje in prostor kot edino možno rešitev v tem trenutku, s katero bo država v skladu z načelom subsidiarnega ukrepanja zagotovila prevzem in obdelavo nakopičene komunalne odpadne embalaže in odpadnih nagrobnih sveč pri izvajalcih javne službe in upravljavcih nekaterih pokopališč, ki nosijo ta trenutek največje breme zaradi omejevanja oz. zaustavitve prevzemanja odpadkov s strani družb za ravnanje z odpadno embalažo.
2. Ministrstvo za okolje in prostor naj v času do uveljavitve interventnih ukrepov s takojšnjimi premostitvenimi ukrepi omili sedanje težave, saj zaradi zapolnjenih skladišč s komunalno odpadno embalažo oz. odpadnimi nagrobnimi svečami, ki ponekod že povzročajo zdravstvena in okoljska tveganja, izvajalci javne službe kmalu ne bodo imeli več skladiščnih kapacitet za novo nastalo odpadno embalažo in se zato lahko zgodi, da bodo primorani začasno ustaviti odvoz odpadkov iz naselij.
3. Ministrstvo za okolje in prostor naj takoj pristopi k pripravi sprememb veljavne zakonodaje in vzpostavi dolgoročno vzdržen sistem ravnanja z odpadno embalažo in odpadnimi nagrobnimi svečami, ki bo preprečil ponovitev sedanje situacije, ki jo je treba reševati z javnimi sredstvi. Pri tem naj se v delovno skupino za pripravo zakonskih rešitev povabijo vsi ključni akterji na tem področju.
4. Komisija poziva Ministrstvo za okolje in prostor, da preveri celotno strukturo ravnanja z odpadki in pri posodobitvi predpisov sledi krožnemu gospodarjenju z odpadki, saj nastala situacija kaže na dejstvo, da veljavni sistem ravnanja z odpadki ne upošteva elementov uravnotežene in porazdeljene odgovornosti med vsemi deležniki, saj nosijo nekateri deležniki (npr. komunalna podjetja) bistveno večje breme in riziko kot drugi (npr. družbe za ravnanje z odpadno embalažo), ki zasledujejo zgolj ekonomski interes in ne nosijo posledic nedelovanja sistema.
5. Z namenom spodbujanja zmanjševanja količine embalaže, iskanja inovativnih načrtov za izdelavo povratne embalaže ali bolj kvalitetne embalaže, ki jo je možno ponovno uporabiti, je treba prepovedati uporabo določene vrste embalaže (npr. plastični vložek za sveče, plastične vrečke) in uvesti dodatne dajatve za tiste, ki dajejo embalažo na trg.
6. V luči zmanjševanja količin odpadnih nagrobnih sveč komisija podpira dobrodelno akcijo »Manj svečk za manj grobov«, katere namen je preusmeriti sredstva ter namesto gore sveč in cvetja z donacijo pomagati tistim, ki pomoč potrebujejo. Ob zavedanju tradicije prižiganja svečk na grobovih bližnjih komisija predlaga, da se na nacionalni ravni širi osveščeno ljudje o problematiki odpadnih nagrobnih sveč in o alternativnih načinih izražanja spoštovanja umrlih.
7. Ob pripravi in uveljavitvi interventnih ukrepov in novih rešitev sistema ravnanja z odpadki je treba poiskati tudi odgovorne za sedanje alarmantno stanje na področju prevzemanja komunalne odpadne embalaže in odpadnih nagrobnih sveč

in dodatni sklep:

Komisija predlaga, da Državni svet na prvi naslednji redni seji obravnava problematiko na področju prevzemanja odpadne embalaže in odpadnih nagrobnih sveč.

Obrazložitev:

Komisija se je seznanila s pozivom Skupnosti občin Slovenije, Združenja občin Slovenije, Združenja mestnih občin Slovenije (združenja občin) in Zbornice komunalnega gospodarstva za ureditev razmer na področju prevzemanja komunalne odpadne embalaže in odpadnih nagrobnih sveč z dne 19. 6. 2018, odgovorom Vlade z dne 26. 7. 2018 ter osnutkom Zakona o interventnih ukrepih pri ravnanju s komunalno odpadno embalažo in z odpadnimi nagrobnimi svečami – v javni razpravi do 26. 10. 2018, ki ga je Ministrstvo za okolje in prostor pripravilo kot odgovor na alarmantno stanje na tem področju. Združenja občin, Zbornica komunalnega gospodarstva in Gospodarsko interesno združenje centrov za ravnanje z odpadki SLOCERO (GIZ SLOCERO) zahtevajo reševanje problema, ki ni od včeraj, ampak se vleče že deset in več let.

Podatki Inšpektorata za okolje in prostor kažejo, da količina komunalne odpadne embalaže in odpadnih nagrobnih sveč pri izvajalcih javne službe zbiranja in obdelave določenih vrst komunalnih odpadkov in upravljavcih nekaterih pokopališč presegajo njihove možnosti predhodnega skladiščenja, skladiščenja ali začasnega skladiščenja - ob 12.000 t odpadne embalaže v skladiščih komunalnih podjetjih nastaja vsak dan 380 t nove odpadne embalaže. Nastala situacija je posledica dejstva, da nekatere od družb za ravnanje z odpadno embalažo (DROE) niso prevzele količino odpadkov v skladu z Uredbo o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, v zadnjem času pa so nekatere povsem ustavile prevzem komunalne odpadne embalaže (zdaj od šestih družb prevzemata le dve družbi, ki imata manjšinski delež). Zaradi tega bodo kmalu oz. so že skladiščne kapacitete pri izvajalcih javne službe povsem zapolnjene. Podobna situacija je pri odpadnih nagrobnih svečah. Sedanje stanje je tudi posledica različnega razumevanja veljavne zakonodaje s strani DROE, pri čemer so nekatere uveljavljale pravna sredstva zoper izdano okoljevarstveno dovoljenje in izrečene inšpekcijske ukrepe. To stanje predstavlja tveganje za zdravje ljudi in okolja (smrad, razmnoževanje glodavcev in žuželk, povečana požarna ogroženost) ter za doseganje okoljskih ciljev (zaradi degradacije polimerov se zmanjšuje možnost recikliranja odpadnih embalažnih materialov). To so tudi razlogi, ki so vodili Ministrstvo za okolje in prostor, da je pripravilo interventne ukrepe.

Kot ugotavlja komisija, predlagani interventni ukrepi Ministrstva za okolje in prostor temeljijo na 11. členu ZVO-1, na podlagi katerega bo država v skladu z načelom subsidiarnega ukrepanja poskrbela za odpravo posledic čezmerne obremenitve okolja in krila stroške odprave teh posledic. To pomeni, da bo država zagotovila ravnanje s komunalno odpadno embalažo in z odpadnimi nagrobnimi svečami, ki je družbe niso prevzele do uveljavitve zakona. Država bo izbrala osebo, ki bo v njenem imenu in za njen račun prevzela in obdelala komunalno odpadno embalažo oz. odpadne nagrobne sveče, pri čemer oseba ne bo smela biti DROE ali z njo kapitalno povezana. Sredstva za izvedbo interventnih ukrepov v višini okoli 3,5 mio evrov bo zagotovilo Ministrstvo za okolje in prostor v svojem proračunu, osnutek interventnega zakona pa tudi predvideva, da ima država pravico in dolžnost od DROE in nosilcev skupnih načrtov izterjati vračilo stroškov za izvedbo interventnih ukrepov. Kot opozarjajo na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje, je z vidika zmanjšanja tveganja za zdravje nujno, da upravljavci skladišč v času do interventnega prevzema in obdelave komunalne odpadne embalaže intenzivirajo zatiranje glodavcev in insektov

Ob ugotovitvi, da je sedanje stanje posledica zatajitve sistema ravnanja z odpadno embalažo in odpadnimi nagrobnimi svečami, komisija pozdravlja sedanje napore ministra za okolje in

prostor, ki je pred zasledovanjem dobička postavil javno dobro - najprej je treba zagotoviti zdrav in učinkovit sistem ravnanja z odpadki in šele potem vključiti tržni princip.

Glede na predstavljene podatke o nakopičenosti odpadne embalaže in odpadnih nagrobnih sveč in težavah izvajalcev javne službe in upravljavcev nekaterih pokopališč je po mnenju komisije edina prava pot čimprejšnji sprejem interventnega zakona, ki ga podpirajo tudi vsa tri združenja občin, Zbornica komunalnega gospodarstva in GIZ SLOCERO. V vmesnem času pa je nujno sprejeti ustrezne rešitve, ki bodo izvajalcem javne službe, ki niso povzročili sedanjih težav, v času do učinkovanja interventnih ukrepov omogočile normalno poslovanje in prevzemanje novih količin odpadkov.

Glede na opozorila združenj občin komisija tudi pričakuje, da se bodo začeli inšpekcijski postopki zoper izvajalce javne službe zaradi sedanjega neustreznega skladiščenja odpadne embalaže ustavili, saj je to posledica njihovega odgovornega odziva na nedelovanje sistema ravnanja z odpadki.

Ob interventnih ukrepih in prenovi sistema ravnanja z odpadki je treba poiskati tudi odgovorne za sedanje alarmantno stanje na področju prevzemanja komunalne odpadne embalaže in odpadnih nagrobnih sveč, saj gre za družbeno nesprejemljivo ravnanje s tveganji za zdravje ljudi in okolja ter negativnimi vplivi na doseganje okoljskih ciljev na področju ravnanja z odpadki, ki povzročata dodatne stroške tako komunalnim podjetjem za skladiščenje in nadaljnjo predelavo embalaže kot državi zaradi potrebne izvedbe interventnih ukrepov (pri čemer ni zagotovo, da bo država uspešna pri uveljavljanju povrnitve stroškov).

Kot ugotavlja komisija, danes ni jasno, zakaj se je pred leti postavila meja 15 ton embalaže, prvič dane v promet, pod katero proizvajalcem ni treba plačati embalažnine. Posledično je na trgu bistveno več odpadne embalaže kot je plačanih stroškov za ravnanje z njo. V občinah opozarjajo, da je treba sistem spremeniti in odpraviti mejo ter kot zavezance za plačilo embalažnine določiti vse, ki dajo odpadno embalažo na trg, čeprav obstaja zavedanje, da ob sodobnih načinih nakupovanja produktov (npr. spletno nakupovanje) ne bo moč vključiti vseh zavezancev.

Pri odločanju o dolgoročnejših ukrepih v okviru krožnega gospodarstva je treba spodbujati trajnostno razmišljanje o uporabi embalaže in s prepovedjo uporabe (enkratne) odpadne embalaže (npr. plastične vrečke) ter drugimi trajnostmi ukrepi zmanjševati nastajanje embalaže in tudi kvaliteto nastale embalaže. Pomembno je tudi, da država podpira inovativno obnašanje in podpira inovacije, ki bodo usmerjene v snovno predelavo odpadkov na izvoru.

Komisija izpostavlja opozorilo GIZ SLOCERO, da danes tudi ni jasno, koliko pobrane embalaže se reciklira ali snovno izrabi, saj so družbe za ravnanje z odpadno embalažo samostojne pri izvajanju storitev ravnanja z odpadno embalažo in odločitve sprejemajo glede na njihov ekonomski interes. V zvezi s tem komisija poudarja potrebo po okrepitvi nadzora, saj je nesprejemljivo, da nimamo podatkov o tem, kje dejansko konča pobrana odpadna embalaža.

Komisija glede prihodnje ureditve sistema ravnanja z odpadki izpostavlja opozorilo Zbornice komunalnega gospodarstva, da Slovenija pri ravnanju z odpadki ni samozadostna, ampak je odvisna od uspešnosti sodelovanja s sosednjimi državami, ki pod določenimi pogoji prevzemajo frakcije za sežiganje in vplivajo na ceno ravnanja z odpadki. V luči trajnostnega razvoja se vsi zavedamo pomena zmanjšanja količine odpadkov na izvoru, vendar njihovega nastajanja ne moremo popolnoma ustaviti oz. preprečiti. S tega vidika je zato treba razmisliti o sodobni infrastrukturi za ravnanje z odpadki, saj bomo drugače ranljivi in lahko postanemo »ujetniki držav s sodobno infrastrukturo« (npr. zaustavitev prevzemanja nevarnih odpadkov v Kemisu ob lanskoletnem požaru je povzročila zmanjševanje proizvodnih kapacitet v industriji, ker niso imeli

kam z nevarnimi odpadki). V komisiji prevladuje mnenje, da je v luči samozadostnosti in tudi omejenih možnosti nadaljnje uporabe določenih plastičnih odpadkov nujno opraviti resno analizo vseh potencialnih lokacij za sežigalnico in izbrati eno lokacijo ter zgraditi okoljsko in družbeno sprejemljivo sežigalnico za energetske izdelke (konfekcioniranih) odpadkov po vzoru sodobne sežigalnice na Dunaju. Pri tem je treba že zdaj izključiti TEŠ 6 kot eno od potencialnih lokacij za energetske izdelke odpadkov, saj je neprimeren za kurjenje odpadkov.

V povezavi z zmanjševanjem količin odpadkov se postavlja vprašanje delovanja regijskih centrov za ravnanje z odpadki, ki so se razvili zelo stihijsko in katerih racionalno in učinkovito delovanje je vezano na ustrezno količino odpadkov. Njihovo delovanje ima širši vpliv od ene ali nekaj lokalnih skupnosti, torej regij, ki pa jih nimamo. To ponovno nakazuje na potrebo po regionalizaciji Slovenije.

Kljub visoki stopnji okoljske osveščenosti prebivalstva in dobrih rezultatih pri količini ločeno zbranih odpadkov se še vedno dogaja, da ljudje odlagajo odpadke v napačne posode ali jih na ekoloških otokih mečejo na tla. Zato se postavlja vprašanje ustreznega nadzora in ukrepanja zaradi neprimerne obnašanja ljudi, ki ima negativne posledice na zdravje ljudi in okolja.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Dušan Strnad.

* * *

Komisija je glasovala o predlogih sklepov in jih podprla (13 ZA, 0 PROTI).

Ad 2)

Komisija je brez pripomb potrdila zapisnik 15. seje (13 ZA, 0 PROTI).

Ad 3)

V okviru te točk eni bilo danih nobenih pobud ali vprašanj.

Sekretarka
Meta Štembal

Predsednik
Dušan Strnad